

บทที่ 2

หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะได้เสนอ หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย และโครงสร้างของตัวแปร เพื่อสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับงานวิชาการ
 - 1.1 ความหมายของงานวิชาการ
 - 1.2 ความสำคัญของงานวิชาการ
 - 1.3 ขอบข่ายของงานวิชาการ
2. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
 - 2.1 ความหมายของกลุ่มโรงเรียน
 - 2.2 ความสำคัญของกลุ่มโรงเรียน
 - 2.3 ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2529
 - 2.3.1 หลักการทั่วไป
 - 2.3.2 โครงสร้างและวิธีแบ่งกลุ่มโรงเรียน
 - 2.3.3 อำนาจและหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียน
3. ภารกิจของครูวิชาการกลุ่ม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับงานวิชาการ

1. ความหมายของงานวิชาการ
มีผู้ให้ความหมายของงานวิชาการไว้หลายท่านด้วยกัน แต่จะขอล่าวถึงเพียง

บางท่านดังต่อไปนี้

วิญญู สาธร (2526) ได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารงานวิชาการ แต่สามารถระบุได้ว่า "งานวิชาการ หมายถึงกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการสอนนักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด"

รุ่ง พูลสวัสดิ์ (ม.ป.ป.) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า "งานวิชาการ หมายถึง งานที่ผู้บริหารการศึกษาจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน ได้มีความรู้ความสามารถที่จะนำมาพัฒนาตนเองให้มีความรู้พื้นฐานที่จะนำมาให้ตนเองมีความสุข ความพอใจ เป็นคนดี มีศีลธรรมและพฤติกรรมที่ดีในอนาคต"

องค์การ อินทรมพรรย์ (2531) กล่าวว่า งานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาคือการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน ตลอดจนการอบรมศีลธรรมจรรยา และความประพฤติของนักเรียน เพื่อให้เป็นคนดีมีความรู้ ความสามารถที่จะนำมาหาเลี้ยงชีพได้ มีความสุข ความพอใจตามมาตรฐาน และสภาพความเป็นอยู่ และช่วยเหลือพ่อแม่เพื่อนบ้านและสังคมตามสมควร

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า งานวิชาการหมายถึงกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ตลอดจนลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสถานศึกษาและสังคม

2. ความสำคัญของงานวิชาการ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการไว้ดังต่อไปนี้

หัวใจของโรงเรียนที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คืองานวิชาการ ซึ่งโรงเรียนจะต้องดำเนินการจัดให้มีระเบียบแบบแผน และขั้นตอนในการดำเนินงาน เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงานของคณะครู และเพื่อผลในทางการเรียนของเด็ก (กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, ฝ่ายนิเทศการบริหาร, 2521)

องค์การ อินทรมพรรย์ (2531) กล่าวว่างานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน ส่วนการบริหารบุคลากรที่ดี งานธุรการที่ดี เป็นเพียงส่วนประกอบที่เป็นปัจจัยส่งเสริมงานวิชาการให้มีคุณภาพ และอำนวยความสะดวกแก่การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนจะดีหรือเลวขึ้นกับงานวิชาการของโรงเรียน จุดมุ่งหมายของงานวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ ให้มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติที่ต้องการ งานวิชาการจึงมีใช้อยู่ที่นักเรียน

อ่านออกเขียนได้ ทำเลขได้ เท่านั้น แต่จะต้องสามารถปรับตัวในสังคม มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ในการประกอบอาชีพตามอัธยาศัย และมีความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย งานวิชาการจึงเน้นงานที่สร้างความมั่นคงในอาชีพ และความสำเร็จในชีวิตของพลเมืองแต่ละคนและโดยส่วนรวมจึงเป็นงานที่รับผิดชอบต่อคุณภาพของพลเมืองและความมั่นคงของประเทศด้วย

วิญญู สาทร (2526) กล่าวว่า ความจริงผู้บริหารการศึกษาหรือครูใหญ่ทุกคนควรจะรับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง คือการให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ ครูใหญ่เป็นผู้นำในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครู ให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527) กล่าวว่า "งานวิชาการนับเป็นงานหลักที่มีความสำคัญมากที่สุดในการบริหารงานของโรงเรียน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนต้องรับผิดชอบในการพัฒนาเด็กนักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะคติ ตลอดจนค่านิยมต่าง ๆ ให้เป็นไปในแนวทางที่สังคมต้องการ"

อาคม จันทสุนทร (2529) มีความเห็นว่า งานวิชาการเป็นงานหลักและเป็นหัวใจของงานการศึกษาที่ส่งผลโดยตรงถึงนักเรียนได้แก่ งานการสอน หลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนที่ส่งผลถึงการเรียนการสอน งานกิจกรรมของนักเรียน รวมทั้งงานส่งเสริมให้ครูมีความสามารถที่จะสอนนักเรียนให้ดีขึ้นอีกด้วย กล่าวโดยสรุป งานวิชาการก็คืองานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษาโดยตรง

กิติมา ปรีดีติติก (2523) ได้ให้ทัศนะว่างานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนประเภทใด มาตรฐานหรือคุณภาพการศึกษามักจะได้รับการพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องให้ความสนใจงานด้านวิชาการเป็นพิเศษโดยวางแผนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ตลอดจนติดตามและประเมินผลเพื่อทำการปรับปรุงเป็นระยะ ๆ... การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา หรือโรงเรียน โรงเรียนจะดีหรือเลวขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการทั้งสิ้น ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการผู้บริหารจำเป็นต้องมีหลักการในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ

รุ่ง นุสสวัสดิ์ (ม.ป.ป.) กล่าวว่าเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่างานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน งานอื่น ๆ เป็นเพียงส่วนประกอบที่จะเป็นปัจจัยส่งเสริมสนับสนุน

สนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ ฉะนั้นโรงเรียนจะตั้งมีชื่อเสียงหรือเลวอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียนด้วย งานวิชาการเป็นงานที่สร้างผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีจริยธรรม นอกจากนี้งานวิชาการยังช่วยผู้เรียนสามารถปรับตัวเองให้อยู่ในสังคม เป็นคนดี มีคุณธรรม มีพฤติกรรมที่สังคมปรารถนา และมีความขยันหมั่นเพียรที่จะประกอบอาชีพตามอัธยาศัยของแต่ละบุคคลด้วย

3. ขอบข่ายของงานวิชาการ

การกำหนดขอบข่ายของงานวิชาการนั้นได้มีผู้กำหนดแตกต่างกันออกไปดังนี้
 พันส์ หันนาคินทร์ (2524) ได้กำหนดงานวิชาการออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. งานด้านเกี่ยวกับตัวครู ได้แก่ การจัดหาครูที่ดีมาทำการสอน จัดครูให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ให้เหมาะสมแก่ความรู้ ความสามารถ การปกครองครู การสร้างน้ำใจหรือขวัญในการทำงานให้แก่ครู การพัฒนาตัวครู เช่น การพยายามสนับสนุนให้ครูมีความสามารถในเชิงวิชาการ และวิชาอื่นยิ่งขึ้น รวมทั้งการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการให้แก่ครูด้วยวิธีการต่าง ๆ การพิจารณาความดีความชอบเพื่อเป็นการตอบแทนผลงานที่ได้กระทำมาแล้ว การนิเทศการทำงานของครู การตรวจการบันทึกการสอนของครู และการควบคุมการสอนของครู
2. งานด้านเกี่ยวกับตัวนักเรียน ได้แก่ การจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสามารถ ความถนัด หรือความต้องการ การส่งเสริมนักเรียนในด้านวิชาการ การจัดบริการห้องสมุดและแหล่งสำหรับบริการด้านวิชาการ การควบคุมเวลามาเรียนของนักเรียน การหาทางช่วยเหลือนักเรียนเรียนช้า การจัดการสอนซ่อมเสริม การติดต่อกับผู้ปกครองนักเรียน
3. งานด้านการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน การใช้หลักสูตรและการประเมินผลนักเรียน ได้แก่ การจัดหาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเพื่อสะดวกแก่การค้นคว้าของครู เช่น ตัวหลักสูตร ประมวลการสอน โครงการสอน คู่มือครู แบบเรียน แบบฝึกหัด หนังสือประกอบการสอนและเอกสารวิชาการทางวิชาชีพ การพยายามปรับปรุงประมวลการสอน โครงการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ การจัดโปรแกรมการเรียน การจัดทำตารางสอน การจัดการประเมินผลการเรียนของนักเรียน การจัดหาวิทยากรท้องถิ่นหรือแหล่งความรู้ในท้องถิ่น การจัดทำและเก็บผลการเรียน และการออกไปสำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับผลการเรียนหรือผลการศึกษา
4. งานด้านการจัดหาเครื่องอุปกรณ์การสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้แก่ การจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ จัดหาเจ้าหน้าที่เพื่อให้การบริการด้านนี้แก่ครู กระตุ้นให้ครูใช้บริการด้านนี้

เพื่อประโยชน์ในการให้การศึกษาแก่นักเรียน สร้างมาตรการสำหรับการเก็บรักษาและการนำไปใช้ให้บังเกิดผลอย่างสูง

5. งานด้านเกี่ยวกับบุคลากรด้านการสอน เช่น การจัดทำทะเบียนประวัติและระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวครู

Otto (1964 อ้างถึงใน องค์การ อินทรมพรรษ์, 2531) ได้นำผลการวิจัยของสมาคมการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (NEA) มาเขียนไว้ในหนังสือ Elementary School Organization and Administration เกี่ยวกับหน้าที่และกิจกรรมที่ครูใหญ่จะต้องรับผิดชอบ ซึ่งเป็นงานด้านวิชาการต่าง ๆ ได้แก่

1. รับผิดชอบการนิเทศการสอนในโรงเรียน
2. มีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตร
3. มีบทบาทในการเลือกสื่อการสอน
4. มีบทบาทในการกำหนดวิธีการสอนให้เหมาะสมกับวิชาต่าง ๆ
5. มีบทบาทในการกำหนดชั้นเรียนของนักเรียน
6. เป็นแหล่งของแนวความคิดใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการปรับปรุงการปฏิบัติให้ดีขึ้น
7. นำแนวความคิดใหม่ ๆ ที่ตีมาทดลองใช้
8. แนะนำและเผยแพร่วิธีการปรับปรุงการสอนในโรงเรียนและในกลุ่มโรงเรียน
9. พัฒนานโยบายการศึกษาในกลุ่มโรงเรียน

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527) กล่าวว่างานวิชาการของโรงเรียนเป็นงานที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอน
3. การบริหารบุคลากรทางวิชาการ
4. การนิเทศการศึกษา
5. การบริหารสื่อการศึกษา
6. กิจกรรมอื่น ๆ ที่เสริมการเรียนการสอน

ปรีชา นิพนธ์นิทยา และ สุทิน เนียมพลับ (2528) กล่าวว่างานวิชาการมีขอบข่ายของงานดังนี้

1. งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. งานการเรียนการสอน
3. งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
4. งานวัดและประเมินผล
5. งานห้องสมุด
6. งานนิเทศการศึกษา
7. งานด้านวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน
8. งานส่งเสริมการสอน
9. งานประชุมอบรมทางวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญมากที่สุด ในบรรดางานต่าง ๆ ทางการบริหารการศึกษา ซึ่งมีขอบข่ายของงานกว้างขวางมาก ดังนั้น กลุ่มโรงเรียนจึงควรร่วมมือกันพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนที่เป็นสมาชิก เพื่อยกระดับมาตรฐานทางวิชาการทั้งของโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนให้สูงขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

1. ความหมายของกลุ่มโรงเรียน

ได้มีผู้ให้ความหมายของกลุ่มโรงเรียนไว้หลายท่านด้วยกัน ซึ่งขอยกมากล่าวพอเป็นสังเขปดังนี้

สนานจิตร์ สุคนธ์พันธ์ (2531) ได้สรุปความหมายของกลุ่มโรงเรียนตามสถานที่ดำเนินการอยู่จริงว่า "กลุ่มโรงเรียนหมายถึง โรงเรียนหลายโรงซึ่งรวมกันตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีการจัดแนวทางหรือระเบียบเกี่ยวกับโครงสร้าง หน้าที่ และวิธีดำเนินการ เพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินการกิจได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้"

กลุ่มโรงเรียนเป็นวิธีการอย่างหนึ่งของระบบบริหารการศึกษาที่มุ่งอำนวยความสะดวกด้านพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ การให้โรงเรียนได้ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มนั้น จะเป็นการฉีกกำลังในการทำงานและเกิดภาวะสร้างสรรค์ขึ้นในกลุ่มโรงเรียน ทั้งเป็นการประหยัดและได้ผลรวดเร็วกว่าวิธีทำงานตามลำพัง (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2522)

Kamol Sudaprasert (1983 อ้างถึงใน ประกอบ คุณารักษ์ และ อำพน ศรีนัยชัย, 2529) กล่าวว่า "กลุ่มโรงเรียนหมายถึงการรวมโรงเรียนที่อยู่ในย่านเดียวกัน หรือ ใกล้เคียงกันเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้ครูในโรงเรียนเหล่านั้นได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงสมรรถภาพในการสอน"

ชูชาติ ทรัพย์มาก (2520) ได้ให้ความหมายไว้ในคำนิยามศัพท์เฉพาะว่า "กลุ่มโรงเรียน หมายถึง รูป [แบบ] ของการจัดการบริหารการศึกษาแบบหนึ่ง โดยการเอาโรงเรียนประถมศึกษามากมาย โรงเรียนรวมกันในสภาพโครงสร้างที่จะเอื้ออำนวยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น"

สุดสวาท พลานันท์กุลธร (2525) กล่าวว่า "กลุ่มโรงเรียนเป็นการรวมตัวของโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกันมุ่งระดมสรรพกำลังในการพัฒนาการเรียนการสอนโดยมีจุดมุ่งหมายหมายเพื่อให้การศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานทัดเทียมกัน ทั้งยังเป็นการประหยัดเวลาและงบประมาณอีกด้วย"

เมื่อได้พิจารณาความหมายของกลุ่มโรงเรียนจากความคิดของหลาย ๆ ท่านแล้ว อาจจะสรุปได้ว่า กลุ่มโรงเรียนคือการจัดองค์การทางการบริหารการศึกษาอย่างหนึ่ง โดยการรวมตัวของโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกัน เพื่อร่วมมือช่วยเหลือกันดำเนินงาน พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของกลุ่มโรงเรียน

ฝ่ายนิเทศก์การบริหาร หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2521) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการดำเนินงานในลักษณะกลุ่มโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ด้านวิชาการ

- 1.1 ระดมสรรพกำลังกันทั้งในด้านความคิด การทำงานภายในโรงเรียนของกลุ่ม เพื่อพัฒนามาตรฐานทางวิชาการให้ดีขึ้น เป็นลำดับและมีการนิเทศภายในโรงเรียน
- 1.2 เกิดความร่วมมือในด้านการเรียนการสอนเพราะใช้หลักสูตรเดียวกัน แผนการสอนอันเดียวกันภายในกลุ่มโรงเรียน
- 1.3 ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน สามารถวางแผนเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ร่วมกัน
- 1.4 ช่วยแก้ปัญหาครูในด้านการเรียนการสอน และสามารถพัฒนาครูให้มีความรู้เท่าเทียมกันได้เร็วขึ้น

1.5 ช่วยกันแสดงความคิดเห็นและตีความในเรื่องระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา ทำให้เกิดผลดีในทางปฏิบัติ และคลี่คลายปัญหาได้เป็นส่วนมาก

1.6 เป็นศูนย์กลางทางวิชาการในเรื่องการจัดประชุมอบรมและจัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

2. ด้านบริหาร

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนจะช่วยกันพัฒนาโรงเรียนจากสภาพที่มีอยู่ให้ดีขึ้นเท่าเทียมกันทุกโรงเรียน

2.2 ผู้บริหารโรงเรียนจะมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และฝึกกำลังกันปรับปรุงกระบวนการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ผู้บริหารโรงเรียนจะช่วยกันคิด ช่วยกันวางแผนในเรื่องการจัดลำดับความสำคัญ ความต้องการของโรงเรียนในกลุ่ม เช่น โรงเรียนไหนต้องการครุวิชาอะไรตกลงกันเอง

2.4 โรงเรียนขนาดใหญ่มีส่วนช่วยโรงเรียนขนาดเล็ก โดยอาศัยหลักโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง หรือโรงเรียนในเครือ เช่น ช่วยเหลือทรัพยากรทางการศึกษา ได้แก่ ครู โต๊ะ ม้านั่ง โรงฝึกงาน ฯลฯ

2.5 ทำให้ครูนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนเกิดความสัมพันธ์กัน มีความคุ้นเคยกัน สนิทสนมเห็นอกเห็นใจกัน เป็นกันเองมากขึ้น ทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ทั้งยังร่วมมือในการสร้างบุคลิกภาพให้แก่เด็ก

2.6 มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นของกรมและกระทรวงโดยใกล้ชิด เช่น ในด้านการวางแผนเพื่อนำงานให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง

3. ด้านบริการ

3.1 เผยแพร่คู่มือเอกสารและวารสารอื่น ๆ เพื่อให้ความรู้และสื่อสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนในกลุ่ม

3.2 ได้แลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมอื่น ๆ ระหว่างโรงเรียนในกลุ่ม โดยมีกติกาทกลงภายในกลุ่ม

3.3 ได้บปะสังสรรค์ร่วมกัน เช่น จัดให้ครูในกลุ่มไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมร่วมกัน

4. ด้านอื่น ๆ

4.1 ทำให้ประหยัดเวลาในการทำแผนการสอน การจัดทำอุปกรณ์ การทดสอบต่าง ๆ คู่มือครู แบบฝึกหัดเสริมการเรียนรู้

4.2 ทำให้ประหยัดวัสดุสิ้นเปลืองและอุปกรณ์ของโรงเรียน เช่น ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน

4.3 ทำให้เกิดการประหยัดแรงงานในการทำงาน และประหยัดงบประมาณของโรงเรียน เพราะได้ทำร่วมกัน

สนานจิตร์ สุนทรพันธ์ (2531) ได้สรุปถึงความสำคัญของกลุ่มโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. การจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนทำให้มีการวางแผนการบริหารงานโรงเรียนร่วมกัน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนในกิจกรรม เป็นการแบ่งแรงกันทำงาน เช่น งานคาดคะเนอัตรา การเข้าเรียน การจัดทำข้อสอบหรือจัดทำสื่อการเรียนการสอนบางอย่างอาจทำในระดับกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนที่มีได้ทำกิจกรรมนี้สามารถทำกิจกรรมอย่างอื่นได้

2. การจัดกลุ่มโรงเรียนช่วยให้โรงเรียนในกลุ่มได้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เนื่องจากทรัพยากรทางการศึกษามีจำกัด การที่รัฐหรือท้องถิ่นจะให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนตามมาตรฐานที่ควรจะเป็นให้ทั่วถึงทุกโรงเรียนเป็นไปได้ ตัวอย่างเช่น สื่อการเรียนการสอน บางอย่างอาจมีราคาแพงและโรงเรียนใช้ไม่บ่อยนัก จึงเป็นการสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุที่จะซื้อประจำไว้ทุกโรงเรียน ในกรณีเช่นนี้ ก็เป็นการสมควรที่จะจัดหาอุปกรณ์ในลักษณะดังกล่าวไว้ประจำกลุ่มโรงเรียนแทน และให้หมุนเวียนใช้ร่วมกัน วิธีนี้ นอกจากจะเป็นการประหยัด โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแล้ว ยังจะเป็นการทำให้โรงเรียนเล็กที่มีขีดความสามารถต่ำสามารถใช้ทรัพยากรได้กว้างขวางขึ้น นอกจากทรัพยากรในด้านวัตถุแล้ว การหมุนเวียนทรัพยากรบุคคล เช่น ครูที่มีความสามารถเป็นพิเศษในการสอนบางวิชา ก็เป็นสิ่งที่สามารถทำได้

3. การจัดกลุ่มโรงเรียนช่วยให้การพัฒนาบุคลากรในกลุ่มทำได้กว้างขวาง

4. การจัดกลุ่มโรงเรียนทำให้การแก้ปัญหาของโรงเรียนในกลุ่มเป็นไปได้โดยรวดเร็วและมีความเป็นไปได้สูง ในการบริหารโรงเรียนย่อมต้องมีปัญหาอยู่เสมอ มากบ้างน้อยบ้าง การที่จะให้ส่วนกลาง หรือแม้แต่จังหวัด อำเภอ เข้าไปแก้ปัญหาก็ ย่อมจะล่าช้าไม่ทันการ และความเข้าใจในปัญหาก็อาจจะไม่ลึกซึ้งเหมือนบุคคลในพื้นที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน การจัดกลุ่ม

โรงเรียนเพื่อร่วมมือกันในการแก้ปัญหาจึงเป็นสิ่งที่เหมาะสม

5. การจัดกลุ่มโรงเรียนทำให้เกิดเจตคติที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม กล่าวคือ เจตคติที่จะพึ่งตนเอง ฝึกช่วยเหลือกันเองในกลุ่มเล็ก ๆ ของตนเองแทนการรอให้ผู้อื่นมาแก้ปัญหาให้

6. การจัดกลุ่มโรงเรียนช่วยให้เกิดหน่วยบริหารระหว่างโรงเรียนกับอำเภอ ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มโรงเรียนสามารถควบคุมดูแลและสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนในกลุ่มได้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ เป็นการลดภาระการควบคุมดูแลของอำเภอ

3. ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2529

3.1 หลักการทั่วไป สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 ง) ได้ระบุว่า ระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2529 บัญญัติขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ซึ่งเป็นการพัฒนามาจากระเบียบเดิมที่มีตั้งแต่ พ.ศ. 2523 โดยส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากงานวิจัยเพื่อการพัฒนา รูปแบบขององค์กรและการจัดการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ที่หาแนวทางให้กลุ่มโรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ระเบียบฉบับนี้ มีหลักการโดยรวมที่จะให้มีการดำเนินงานในระดับกลุ่ม เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ด้วยการนำทรัพยากรทุกด้านมาใช้พัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยใช้กลุ่มโรงเรียนเป็นฐานปฏิบัติการสำคัญ หลักการดังกล่าวพิจารณาได้ตามความสัมพันธ์ของเจตนารมณ์ จุดประสงค์ และเป้าหมายของระเบียบ ในแผนภาพดังนี้

ศูนย์วิทยุวิทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างเจตนารมณ์ จุดประสงค์ และเป้าหมายของระเบียบ
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2529

เจตนารมณ์	จุดประสงค์	เป้าหมาย
ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานและเป็นหน่วยงานสำคัญในการกระตุ้นการดำเนินงานให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยส่วนรวม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่วมมือกันดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา 2. ใช้ทรัพยากรดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ 3. เกิดความเสมอภาคในการใช้ทรัพยากรระหว่างโรงเรียน 	โรงเรียนภายในกลุ่มร่วมมือสนับสนุนกันในด้านวัสดุอุปกรณ์ กำลังงาน และกำลังความคิด เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาของตน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกลุ่มโรงเรียน. 2530

3.2 โครงสร้างและวิธีแบ่งกลุ่มโรงเรียน

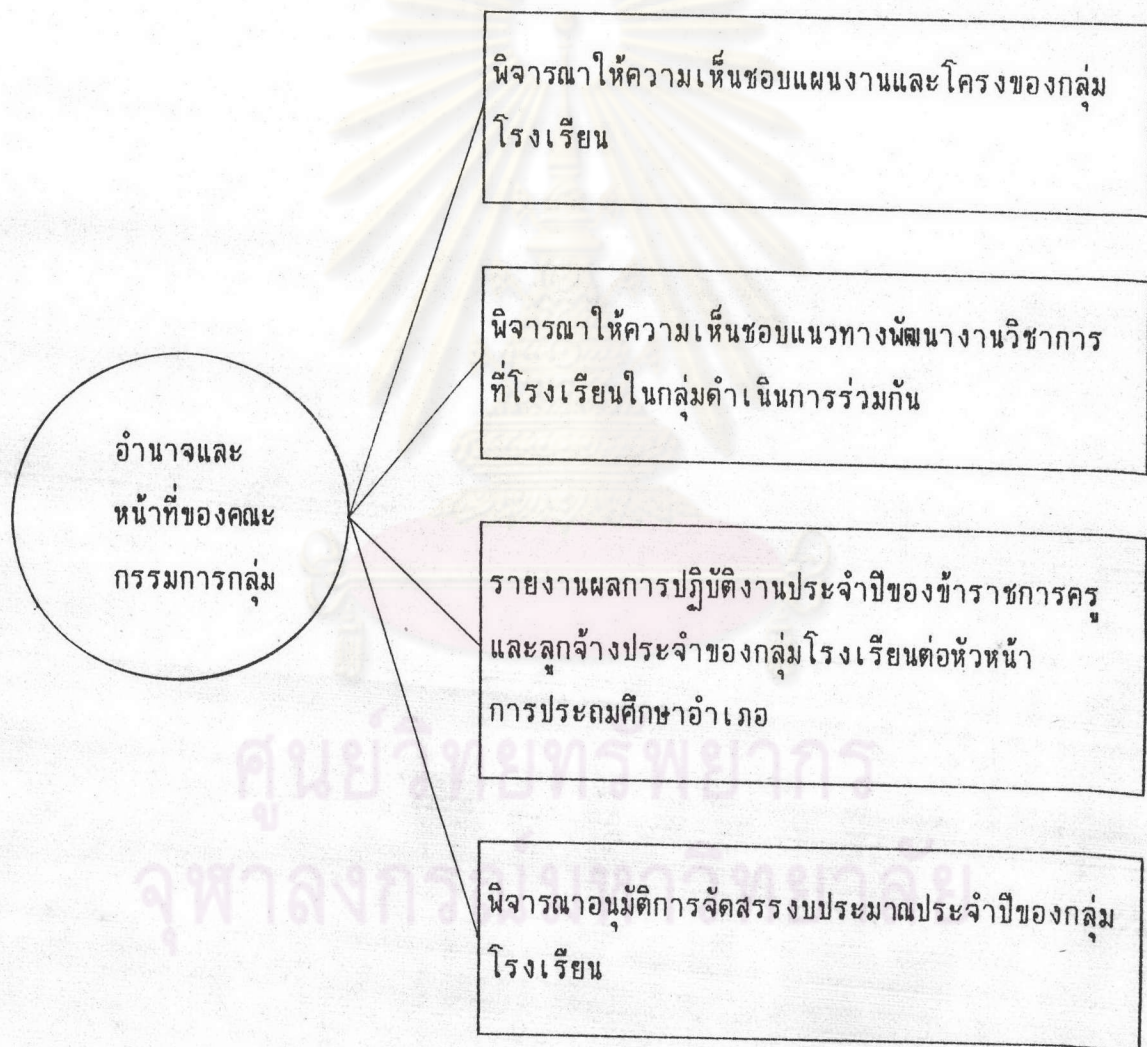
โดยที่ระบบกลุ่มโรงเรียนเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินำมาใช้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน มีใช้สายงานที่เกิดขึ้นใหม่ในระบบราชการ ฐานะของกลุ่มโรงเรียน จึงเป็นเพียงองค์กรเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาเท่านั้น มีใช้องค์กรในสายบังคับบัญชาแต่ประการใด การดำเนินงานดังกล่าวเริ่มขึ้นโดยการจัดตั้งโรงเรียนซึ่งอยู่ในเขตของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเดียวกัน ที่มีสะดวกตามสถานการณ์คมนาคม หรือสภาพพื้นที่ภูมิศาสตร์หรือการมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกันหลายระดับ หรือขนาดของโรงเรียนที่ใกล้เคียงกันอย่างน้อยอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างประกอบกัน จำนวน 7-10 โรงเรียน เข้าเป็นกลุ่มเดียวกันซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจะเป็นผู้เสนอการจัดตั้งและชื่อของกลุ่มโรงเรียน

ให้คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้อนุมัติ (สปช., 2530 ง)

3.3 อำนาจและหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียน

เนื่องจากกลุ่มโรงเรียนเป็นองค์กรเพื่อความร่วมมือระหว่างกัน จึงต้องมีบุคลากรดำเนินงานให้เกิดกิจกรรมแห่งความมีขึ้น เพื่อให้บุคลากรดังกล่าวสามารถปฏิบัติงานได้ ระเบียบจึงมอบอำนาจให้เท่าที่จำเป็น บุคลากรและผู้ใช้อำนาจนั้นก็คือ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ตามแผนภาพที่ 2

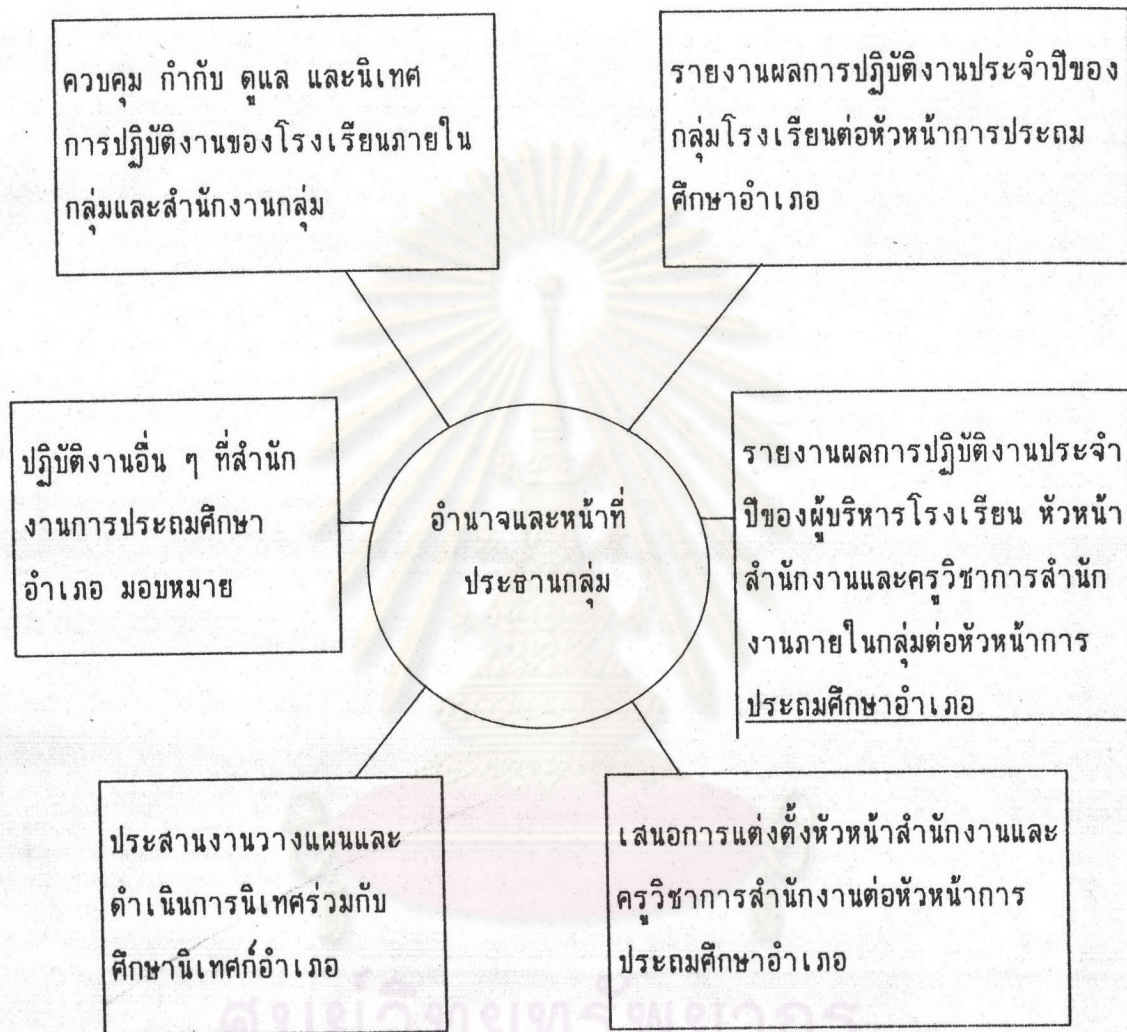
แผนภาพที่ 2 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่ม

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกลุ่มโรงเรียน. 2530

คณะกรรมการกลุ่มประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนในกลุ่มกับครูผู้สอนที่ได้รับเลือกตั้งจากครูภายในกลุ่มจำนวนกึ่งหนึ่งของผู้บริหาร โดยมีผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับ

เลือกตั้งคนหนึ่งเป็นประธานกลุ่ม ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ตามแผนภาพที่ 3
 แผนภาพที่ 3 อำนาจและหน้าที่ของประธานกลุ่มโรงเรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกลุ่มโรงเรียน. 2530

ตำแหน่งที่มาจาก การเลือกตั้ง จะทำหน้าที่อยู่ในวาระปกติคราวละ 4 ปีการศึกษา และอาจได้รับเลือกตั้งติดต่อกันอีกได้ แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน รายละเอียดและการดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้กำหนดทั้งสิ้น ซึ่งตามปกติจะมีพร้อมกับการเลือกตั้งคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอชุดใหม่เสมอ

สำหรับอำนาจและหน้าที่ของประธานและกรรมการกลุ่ม ที่กำหนดไว้ในระเบียบ เป็นหน้าที่เฉพาะตำแหน่งที่เพียงพอต่อการตัดสินใจำงานของกลุ่มโรงเรียนสามารถดำเนินไป

สู่เป้าหมายเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ และสนองเจตนารมณ์ของระเบียบได้ แต่ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการร่วมมือร่วมใจกันอย่างจริงจังด้วย

เพื่อให้กลุ่มโรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระเบียบจึงกำหนดให้มีสำนักงานกลุ่มเป็นศูนย์กลางของการบริหารงานกลุ่มโรงเรียน โดยให้จัดตั้งไว้ในโรงเรียนที่มีห้องหรืออาคารเพียงพอที่จะจัดตั้งสำนักงานกลุ่ม ศูนย์วิชาการกลุ่ม และห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนได้ และโรงเรียนนั้นควรเป็นศูนย์กลางของโรงเรียนทั้งหลายในกลุ่มเดียวกันนั้นด้วย โดยมีบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องของเรื่องนี้โดยตรงเพิ่มขึ้นมาอีก 3 ฝ่าย คือ หัวหน้าสำนักงานกับครูวิชาการสำนักงาน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ประจำที่สำนักงานกลุ่ม และครูวิชาการกลุ่ม ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ประจำโรงเรียนของตน แต่มีหน้าที่สนับสนุนช่วยเหลืองานของสำนักงานกลุ่มอยู่ด้วย โดยมีอำนาจและหน้าที่ตามตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 อำนาจและหน้าที่ของหัวหน้าสำนักงาน ครูวิชาการสำนักงานและครูวิชาการกลุ่ม

หัวหน้าสำนักงาน	ครูวิชาการสำนักงาน	ครูวิชาการกลุ่ม
1. รับผิดชอบในการบริหารงานของสำนักงานกลุ่ม ศูนย์วิชาการกลุ่มและห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน	1. ปฏิบัติงานเกี่ยวกับศูนย์วิชาการกลุ่มและห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน	1. เป็นคณะทำงานในการวางแผนการเรียนการสอนของกลุ่มโรงเรียน
2. รับผิดชอบการดำเนินงานของครูวิชาการสำนักงานและครูวิชาการกลุ่ม	2. ช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่ม	2. ให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการกลุ่มในการพิจารณาแนวทางพัฒนาทางวิชาการ
3. เสนอแผนงานและโครงการเพื่อดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนตามนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต่อคณะกรรมการกลุ่ม	3. ปฏิบัติงานทางวิชาการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากประธานกลุ่มหรือหัวหน้าสำนักงาน	3. เป็นผู้นำในการใช้วิธีการของศูนย์วิชาการกลุ่มและห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน
4. เสนอแนวทางพัฒนางานวิชาการของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ		4. เป็นวิทยากรด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน
5. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากประธานกลุ่มหรือคณะกรรมการกลุ่ม		5. เป็นคณะทำงานในการประเมินผลทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียน
		6. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกลุ่มมอบหมาย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกลุ่มโรงเรียน. 2530

ตามปกติหัวหน้าสำนักงาน ซึ่งเป็นกรรมการกลุ่มและเป็นเลขานุการของคณะกรรมการกลุ่มโดยตำแหน่งด้วย จะทำหน้าที่งานธุรการสำนักงานทั้งหมดและเป็นหัวหน้าของบุคลากรที่ทำงานประจำสำนักงานกลุ่ม ส่วนครูวิชาการสำนักงาน ซึ่งมีหนึ่งหรือสองคนจะทำหน้าที่เกี่ยวกับศูนย์วิชาการกลุ่มและห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน โดยทั้งหมดนี้อยู่ในวาระคราวละ 4 ปีการศึกษา และอาจได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกันเช่นเดียวกันกับประธานและกรรมการกลุ่มที่มาจากการเลือกตั้ง สำหรับครูวิชาการกลุ่มซึ่งแต่งตั้งจากครูผู้สอนที่ได้รับคัดเลือกเป็นครูดีเด่นของกลุ่มโดยแยกตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ นั้น อยู่ในวาระคราวละ 4 ปีการศึกษา เช่นเดียวกัน แต่อาจได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ติดต่อกันได้โดยไม่จำกัดวาระ (สพช., 2530 ง)

ภารกิจของครูวิชาการกลุ่ม

บทบาทและหน้าที่อันสำคัญยิ่งของครูวิชาการกลุ่ม คือ การเป็นผู้นำทางวิชาการด้านการปฏิบัติการสอนและพัฒนาการสอนให้ถูกต้องตามหลักสูตรจนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูภายในกลุ่มโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประสบการณ์ที่ตนรับผิดชอบ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 ค) ได้กล่าวถึงภารกิจของครูวิชาการกลุ่มไว้ดังนี้

1. ปฏิบัติการสอนประจำชั้นหรือประจำกลุ่มประสบการณ์ให้ครบถ้วนตามกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือ ดำเนินการสอนตามกิจกรรมการเรียนที่จัดไว้ในแผนการสอนจนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนที่กำหนดไว้แล้ว จะต้องทำการวัดหรือประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนว่าเกิดพฤติกรรมการตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด หากพบข้อบกพร่องจะต้องทำการแก้ไขซ่อมเสริมทันที

2. พัฒนาการสอนทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ การผลิตสื่อ และการเก็บรักษาสื่อประเภทต่าง ๆ อย่างมีระบบ รวมทั้งวิธีการวัด การประเมินผล และการสอนซ่อมเสริมให้มีความแปลกใหม่และทันสมัยอยู่เสมอ

นอกจากนี้ยังได้กำหนดงานด้านอื่น ๆ ของครูวิชาการกลุ่มที่จะต้องปฏิบัติไว้อีก 6 งาน พร้อมทั้งเสนอแนวปฏิบัติตามภารกิจไว้ดังต่อไปนี้

1. เป็นคณะทำงานในการวางแผนการเรียนการสอนของกลุ่มโรงเรียน มีแนวปฏิบัติโดยสรุปดังนี้

1.1 ร่วมประชุมกับคณะกรรมการกลุ่ม หัวหน้าสำนักงานเพื่อเตรียมการ

จัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมด้านการเรียนการสอนของกลุ่มโรงเรียน

1.2 จัดทำกำหนดการสอน คู่มือครู เอกสารการสอน เครื่องมือวัดผล
การเรียนรู้ ฯลฯ

1.3 เสนอแนะแนวทาง รูปแบบและวิธีการปรับปรุงการเรียนการสอน
ของกลุ่มโรงเรียน

2. ให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการกลุ่มในการพิจารณาแนวทางพัฒนาทางวิชาการ
มีแนวปฏิบัติโดยสรุปดังนี้

2.1 รวบรวมข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดและ
การประเมินผล ตลอดจนการสอนซ่อมเสริม โดยเฉพาะในกลุ่มประสบการณ์ที่รับผิดชอบ

2.2 เสนอแนะแนวทางการนำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้
เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

2.3 เสนอแนะแนวทางการพัฒนางานวิชาการต่อคณะกรรมการกลุ่มเพื่อ
กำหนดเป็นแนวปฏิบัติ

3. เป็นผู้นำในการให้บริการของศูนย์วิชาการและห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน มี
แนวปฏิบัติโดยสรุปดังนี้

3.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์ที่ตนรับผิดชอบโดย
ใช้สื่อหรือเครื่องมือจากศูนย์วิชาการกลุ่ม

3.2 ชักชวนแนะนำและเผยแพร่ผลงานกิจกรรมของศูนย์วิชาการและห้อง
สมุดกลุ่มให้ครูภายในกลุ่มทราบและขอใช้บริการ

3.3 ให้บริการของศูนย์วิชาการและห้องสมุดในการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนให้เป็นตัวอย่างแก่ครูคนอื่น ๆ ภายในกลุ่ม

4. เป็นวิทยากรด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน มีแนวปฏิบัติโดยสรุปดังนี้

4.1 ประสานงานกับครูวิชาการสำนักงาน ในการจัดฝึกอบรม/ประชุม
สัมมนาในเรื่องของการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนภายในกลุ่มโรงเรียน

4.2 ศึกษาและจัดเตรียมเอกสารเพื่อให้บริการแก่โรงเรียนภายในกลุ่ม
ในส่วนที่ตนรับผิดชอบ

4.3 บรรยายหรือสาธิตให้ความรู้ในเรื่องที่ได้รับเชิญหรือที่ได้รับมอบหมาย
ให้รับผิดชอบ

5. เป็นคณะกรรมการในการประเมินผลทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียน มีแนวปฏิบัติโดยสรุปดังนี้

5.1 เป็นคณะกรรมการในการประเมินผลด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน เช่น การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดกิจกรรมของกลุ่ม

5.2 จัดทำเครื่องมือประเมินผลทางวิชาการ เช่น เครื่องมือประเมินคุณภาพ, เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้, เครื่องมือประเมินกิจกรรมทางวิชาการ

5.3 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สปอ. เพื่อเตรียมการจัดทำเครื่องมือหรือปรับปรุงแบบประเมินต่าง ๆ

6. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกลุ่มมอบหมาย

6.1 ช่วยเหลืองานที่ได้รับมอบหมายจากมติของคณะกรรมการกลุ่มทางด้านวิชาการ เช่น งานติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน, งานแสดงผลงานทางวิชาการ

6.2 งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนที่คณะกรรมการกลุ่มมอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 ง) ได้เสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มไว้ในตารางที่ 2 ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 เสนอแนะแนวทางปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่ม

อำนาจหน้าที่	แนวทางการปฏิบัติ
<p>1. เป็นคณะกรรมการในการวางแผนการเรียนการสอนของกลุ่มโรงเรียน</p>	<p>1. ร่วมประชุมกับคณะกรรมการกลุ่ม หัวหน้าสำนักงาน เพื่อสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ความต้องการ ในอันที่จะกำหนดเป็นแผนในการปรับปรุงการเรียน การสอนของโรงเรียนภายในกลุ่ม ตลอดจนการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียน</p> <p>2. ร่วมประชุมเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอน ในเรื่องต่อไปนี้</p> <p>2.1 การจัดทำแฟ้มโรงเรียน</p> <p>2.2 การจัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น แผนการสอน, คู่มือครู, กำหนด การสอน</p> <p>2.3 การจัดทำตารางสอน</p> <p>2.4 การจัดทำ จัดหาเครื่องมือวัสดุผลการเรียน การสอนตามจุดประสงค์ใน ป.02 ฯลฯ</p> <p>3. ให้ความร่วมมือในการติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ</p> <p>4. เสนอแนะการปรับปรุงการเรียนการสอนแก่ คณะกรรมการกลุ่ม</p>
<p>2. ให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการ กลุ่ม ในการพิจารณาแนวทาง พัฒนาทางวิชาการ</p>	<p>1. ให้ข้อเสนอนแนะแก่คณะกรรมการกลุ่มเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนางานวิชาการ</p> <p>2. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ</p>

ตารางที่ 2 เสนอแนะแนวทางปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่ม

อำนาจหน้าที่	แนวทางการปฏิบัติ
<p>3. เป็นผู้นำในการให้บริการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน</p>	<p>นักเรียนที่มีปัญหาภายในกลุ่ม เพื่อนำไปจัดทำโครงการแก้ปัญหา</p> <p>3. เสนอแนะความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางการศึกษา ให้คณะกรรมการกลุ่มได้ทราบ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาต่อไป</p> <p>4. ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน เพื่อเสนอแนะให้คณะกรรมการกลุ่มทำกำหนดการสอน, ตารางสอน, ปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปี</p> <p>1. จัดการเรียนการสอนและพัฒนาการสอนในกลุ่ม ประสบการณ์ที่รับผิดชอบ ให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูในโรงเรียนและภายในกลุ่ม</p> <p>2. เน้นการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้สื่อ หรือแหล่งวิทยาการต่าง ๆ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ครูภายในโรงเรียนและภายในกลุ่ม</p> <p>3. ใช้บริการของศูนย์วิชาการกลุ่ม และห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตน</p> <p>4. ชักชวนและสนับสนุนให้ครูภายในกลุ่ม มาใช้บริการของศูนย์วิชาการกลุ่ม และห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน</p> <p>5. เสนอแนะการนำนวัตกรรมทางการศึกษามาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน</p>

ตารางที่ 2 เสนอแนะแนวทางปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่ม

อำนาจหน้าที่	แนวทางการปฏิบัติ
<p>4. เป็นวิทยากรด้านวิชาการ กลุ่มโรงเรียน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู เครื่องมือวัดผล การเรียนรู้และเอกสารอื่น ๆ ที่เป็นสื่อเสริม 2. ประสานงานกับผู้ดำเนินการจัดประชุมอบรม เพื่อให้ความรู้ด้านวิชาการ แก่ครูภายในกลุ่มตาม วัน เวลา สถานที่ และหัวข้อที่ได้รับมอบหมายให้เป็น วิทยากร 3. ศึกษาข้อมูล รวบรวมปัญหา และเตรียมเอกสารที่ ใช้ในการอบรมหรือประชุมสัมมนา 4. ขออนุญาตผู้บังคับบัญชาไปปฏิบัติงานตามภารกิจ 5. บรรยายหรือสาธิต ให้ความรู้ตามหัวข้อที่ได้รับเชิญ ในกลุ่มประสบการณ์ที่ได้รับผิดชอบ 6. รายงานผลให้ผู้บังคับบัญชาและประธานกลุ่มทราบ
<p>5. เป็นคณะกรรมการในการประเมิน ผลทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการ ประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 พ.ศ.2524 ให้เข้าใจอย่างชัดเจน 2. เป็นคณะกรรมการในการประเมินผลด้านวิชาการ ต่าง ๆ ของกลุ่มโรงเรียน เช่น การประเมิน มาตรฐานวิชาการ, การประกวดต่าง ๆ 3. ศึกษาเอกสารเครื่องมือการวัดผลการเรียนรู้ตาม จุดประสงค์ในแบบ ป.02 ให้เข้าใจทุกชั้นเรียน 4. ศึกษาหลักการวัดผล และเทคนิควิธีการสร้าง เครื่องมือวัดผลวัดคุณลักษณะชนิดต่าง ๆ

ตารางที่ 2 เสนอแนะแนวทางปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่ม

อำนาจหน้าที่	แนวทางการปฏิบัติ
<p>6. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกลุ่มมอบหมาย</p>	<p>5. ร่วมกันสร้างแบบทดสอบมาตรฐาน หรือเครื่องมือวัดผลต่าง ๆ ให้กลุ่มโรงเรียน</p> <p>6. ปรับปรุงเครื่องมือวัดผลและข้อสอบมาตรฐานตามโอกาสอันควร</p> <p>7. ขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และโรงเรียนแล้วรวบรวมข้อสอบที่วิเคราะห์แล้ว ดำเนินการตามขั้นตอนของการสร้างคลังสอบหรือเชิญผู้ที่มีความรู้และทักษะในการเขียนข้อสอบมาเป็นคณะทำงาน</p> <p>8. ประสานงานกับศึกษานิเทศก์อำเภอในการจัดทำข้อสอบ และให้ความร่วมมือแก่ สปอ. ในเรื่องการประชุมผล</p> <p>9. สรุปผลที่ได้จากการประเมินผลทางวิชาการ เสนอคณะกรรมการกลุ่ม</p>

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ
กลุ่มโรงเรียน. 2530

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาเท่าที่รวบรวมได้มี 6 เรื่อง ดังต่อไปนี้

ในปี พ.ศ. 2525 บุญชู สนั่นเสียง จำนง พรายแยมแน และ อภรณ์ มนตรีศาสตร์ ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนด้วยการส่งแบบสอบถามไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด 72 จังหวัด จังหวัดละ 1 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 37 ฉบับ สรุปผลได้ดังนี้

ทุกจังหวัดที่ให้ข้อมูลมา ยังไม่มีระเบียบว่าด้วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ประมาณร้อยละ 97 ของจังหวัดที่ให้ข้อมูล เห็นสมควรให้มีครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและสนับสนุนให้มีระเบียบว่าด้วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในโอกาสต่อไป

เกี่ยวกับบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเท่าที่ผ่านมา สรุปได้ว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีบทบาทในการเป็นวิทยากรร่วมให้ความรู้แก่ครูในการประชุมระดับกลุ่มโรงเรียน นิเทศโรงเรียนเป็นครั้งคราว สอนประจำชั้นที่ตนเองรับผิดชอบ นิเทศติดตามผลการเรียนการสอน การใช้หลักสูตรในระดับชั้นที่รับผิดชอบ เป็นผู้ประสานงานระหว่างกลุ่มโรงเรียน และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ปรับปรุงการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ที่รับผิดชอบในโรงเรียนของตนเพื่อเป็นตัวอย่าง เป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการของกลุ่มและให้ข้อเสนอแนะแก่กลุ่มโรงเรียนในการดำเนินงานทางวิชาการ

เกี่ยวกับความสนับสนุนของจังหวัดที่ให้แก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ เป็นการจัดการอบรม ติดตามผลหลังการอบรม ให้ข้อเสนอแนะและให้กำลังใจ ช่วยจัดทำเอกสารส่งไปให้ ให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการในโอกาสออกไปนิเทศ ให้คำแนะนำและเป็นพี่เลี้ยงในการออกนิเทศ ให้คำปรึกษาและแจกจ่ายเอกสารทางวิชาการให้เป็นคู่มือ

เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน สรุปตามลำดับจากที่เป็นปัญหามาก ไปหาน้อย ดังนี้

1. ครูวิชาการกลุ่มต้องสอนประจำชั้น ทำให้ไม่มีโอกาสทำงานกลุ่มมากนัก
2. ยังไม่มีระเบียบปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน
3. ครูส่วนใหญ่ไม่ศรัทธาในการทำงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

4. ขาดงบประมาณ

5. ขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา

ข้อเสนอแนะ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย

1. ควรกำหนดระเบียบว่าด้วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเพื่อปฏิบัติงานให้ได้มาตรฐานเดียวกัน

2. ควรจัดสรรงบประมาณดำเนินงานทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียน

3. ควรมีนักวิชาการประจำกลุ่มที่มีได้ทำการสอน

4. ควรมีคำสั่งแต่งตั้งครูวิชาการกลุ่มและกำหนดบทบาทที่แน่นอนให้ด้วย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2526 เกษม สุตตสันต์ ได้วิจัยเรื่องความคาดหวังของผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 6 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความคาดหวังของผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ในเขตการศึกษา 6 ที่มีต่อบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดไม่สอดคล้องกัน ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ความคาดหวังของผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ ในเขตการศึกษา 6 ที่มีต่อบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ด้านการปฏิบัติการสอนให้เป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียน ไม่สอดคล้องกัน ส่วนด้านการช่วยเหลือผู้บริหารโรงเรียนสายวิชาการเพื่อให้เป็นตัวอย่างด้านการเรียนการสอนแก่โรงเรียนภายในกลุ่ม และด้านการช่วยเหลือปรับปรุงงานวิชาการภายในกลุ่มโรงเรียนและประสานงานวิชาการกับศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ มีความสอดคล้องกัน

2. ความคาดหวังของผู้บริหาร ในจังหวัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 6 ที่มีต่อบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดไม่สอดคล้องกัน ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าความคาดหวังของผู้บริหาร ในจังหวัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 6 ที่มีต่อบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ด้านการปฏิบัติการสอนให้เป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียนไม่สอดคล้องกัน ส่วนความคาดหวังในด้านการช่วยเหลือผู้บริหารโรงเรียนสายวิชาการเพื่อให้เป็นตัวอย่างด้านการเรียน

การสอนแก่โรงเรียนภายในกลุ่ม และด้านการช่วยเหลือปรับปรุงงานวิชาการภายในกลุ่มโรงเรียน และประสานงานวิชาการกับศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ มีความสอดคล้องกัน

3. ความคาดหวังของครูในจังหวัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 6 ที่มีต่อบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมีความสอดคล้องกัน ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ความคาดหวังของศึกษานิเทศก์ในจังหวัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 6 ที่มีต่อบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดด้านการปฏิบัติการสอนให้เป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียน ไม่สอดคล้องกัน ส่วนในด้านการช่วยเหลือผู้บริหารโรงเรียนสายวิชาการเพื่อให้ให้เป็นตัวอย่างด้านการเรียนการสอนแก่โรงเรียนภายในกลุ่ม และด้านการช่วยเหลือปรับปรุงงานวิชาการภายในกลุ่มโรงเรียนและประสานงานวิชาการกับศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ มีความสอดคล้องกัน

พ.ศ. 2527 จรรยา จิยโชค ได้เปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความคิดเห็น认为自己ได้ปฏิบัติงานจริงสูงกว่าความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานจริงของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

2. ตัวอย่างประชากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความคาดหวังในบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

3. ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีทัศนะว่า ตนเองได้ปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในเกณฑ์น้อยและมีความคาดหวังที่จะมีบทบาทในการปฏิบัติงานให้อยู่ในเกณฑ์มาก โดยที่ทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและความคาดหวังในบทบาทการปฏิบัติงานของตัวครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

4. ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในเกณฑ์น้อยและมีความคาดหวังที่จะให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีบทบาทในการปฏิบัติงานให้อยู่ในเกณฑ์มาก โดยที่ทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและความคาดหวังในบทบาท

การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

5. ครูผู้สอนมีทัศนะว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในเกณฑ์น้อยและมีความคาดหวังที่จะให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีบทบาทในการปฏิบัติงานให้อยู่ในเกณฑ์มาก โดยที่ทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและความคาดหวังในบทบาทการปฏิบัติงานของครูผู้สอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

การปฏิบัติงานจริงของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมายังขาดประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากอุปสรรคสำคัญ คือ การขาดเวลาที่จะปฏิบัติงาน การขาดความรู้ความสามารถของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และระบบการบริหารงานวิชาการในกลุ่มโรงเรียนที่ยังขาดผู้รับผิดชอบงานวิชาการโดยตรง และตัวอย่างประชากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความคาดหวังอย่างสอดคล้องกันที่จะให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเพิ่มบทบาทในการปฏิบัติงานวิชาการให้สูงขึ้นในทุก ๆ ด้าน

ในปีเดียวกัน คือ พ.ศ. 2527 สนั่น มีชันหมาก ได้ศึกษาถึงสมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ด้วยการศึกษากลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจำนวน 115 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบสมรรถภาพด้านการสอน 1 ฉบับ และ แบบทดสอบสมรรถภาพด้านวิชาการ 1 ฉบับ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สมรรถภาพด้านการสอนของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร

1.1 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร มีสมรรถภาพด้านการสอนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (75%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

1.2 ความสามารถในการทำแบบทดสอบวัดสมรรถภาพด้านการสอนมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. สมรรถภาพด้านวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร

2.1 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร มีสมรรถภาพด้านวิชาการ โดยส่วนรวมต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (75%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.2 เมื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพด้านวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

ประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร กับเกณฑ์ที่กำหนด (75%) จำแนกตามหมวดงานทั้ง 5 หมวด คือ งานหลักสูตร งานการสอน งานวัดและประเมินผล งานนิเทศการศึกษา และงานจัดกิจกรรมทางวิชาการ พบว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร มีสมรรถภาพด้านวิชาการต่ำกว่าที่กำหนด (75%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกหมวดงาน โดยหมวดหลักสูตรมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มากที่สุด ถัดขึ้นไป คือ หมวดการวัดและประเมินผล หมวดนิเทศการศึกษา หมวดการสอน และหมวดกิจกรรมทางวิชาการ ตามลำดับ โรงเรียนมีสมรรถภาพทางวิชาการต่ำกว่าเกณฑ์ (75%) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 เช่นกัน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 ปัญญา หมีนบาล ได้นำเสนอโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้าน คือ สมรรถภาพทางด้านการปฏิบัติการสอน สมรรถภาพทางด้านงานวิชาการ และสมรรถภาพทางด้านเทคนิคการปฏิบัติหน้าที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีสมรรถภาพสูงและต่ำสลับกัน และเมื่อจัดลำดับสมรรถภาพจากสูงสุดไปหาสมรรถภาพต่ำสุดแล้ว ปรากฏว่าสมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ มีสมรรถภาพทางด้านการปฏิบัติการสอนอยู่ในลำดับที่ 1 ยกเว้น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่เป็นเพศหญิง มีสมรรถภาพทางด้านเทคนิคการปฏิบัติหน้าที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ในลำดับที่ 1 อย่างไรก็ตาม สมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทุกกลุ่ม มีสมรรถภาพทางด้านงานวิชาการอยู่ในลำดับที่ 3

2. จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขึ้น มุ่งพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านกิจกรรมทางวิชาการ มีลักษณะเป็นโปรแกรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งจัดประชุมครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนพร้อมกันทั้งจังหวัดในลักษณะโปรแกรมที่ปฏิบัติต่อเนื่องกันเป็น 5 โปรแกรมย่อย ๆ ละ 1-3 วัน โดยมีสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบ การดำเนินงานและสนับสนุนด้านงบประมาณและมีรายละเอียดต่าง ๆ ในโปรแกรมดังนี้ คือ ความหมาย ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ผู้รับผิดชอบ การดำเนิน

งาน หลักสูตร บุคลากร สถานที่ เวลา งบประมาณ การประเมินผล ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และกำหนดการประชุม

3. ผลการวิจัยยังพบว่า เรื่องที่อาจเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาสมรรถภาพครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน คือ การไม่เห็นความสำคัญในเรื่องการพัฒนาสมรรถภาพของตัวครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเอง การสนับสนุนด้านงบประมาณ และการสนับสนุนจากผู้บริหาร เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

ในปี พ.ศ. 2531 ชลิตา ศรีทอง ได้ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่และปัญหาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า

1. เมื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ปรากฏว่า ครู คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน เห็นว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน พ.ศ. 2529 ได้ในระดับปานกลาง แต่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยังปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้ได้ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่าครูเห็นว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนกลับปฏิบัติหน้าที่ได้มากกว่าความเห็นของกลุ่มอื่น ๆ

2. เมื่อพิจารณาการปฏิบัติหน้าที่เป็นรายด้าน ผลปรากฏว่า

2.1 หน้าที่เป็นแบบอย่างแก่ครูภายในกลุ่มโรงเรียนนั้น ครู คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เห็นว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ปานกลาง และความเห็นของคนทั้งสามกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 หน้าที่ร่วมวางแผนการเรียนการสอนของกลุ่มโรงเรียนนั้น ครูและคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน เห็นว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ปานกลาง แต่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่าปฏิบัติได้น้อย ความเห็นของทั้งสามกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 หน้าที่เป็นที่ปรึกษาแก่คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนในการพัฒนางานวิชาการนั้น กลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มเห็นว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ในระดับปานกลาง และความเห็นของทั้งสามกลุ่มไม่แตกต่างกัน

2.4 หน้าที่เป็นผู้นำในการให้บริการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และห้อง

สมุคกลุ่มโรงเรียนนั้น ครูเห็นว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ปานกลาง ส่วนคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เห็นว่า ยังปฏิบัติได้น้อย เมื่อเปรียบเทียบความเห็นทั้งสามกลุ่มพบความแตกต่างระหว่างความเห็นของทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 หน้าที่วิทยากรงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนนั้น ครูและคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน เห็นว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ปานกลาง ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เห็นว่าปฏิบัติหน้าที่ได้น้อย และความเห็นของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความแตกต่างจากครูและคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 หน้าที่เป็นผู้ร่วมประเมินผลทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียนนั้น ครูและคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ปานกลาง ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่ายังปฏิบัติได้น้อย โดยเฉพาะการปรับปรุงข้อสอบมาตรฐานทำได้ได้น้อยมาก และความเห็นของทุกกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.7 หน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนมอบหมายนั้น กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มเห็นพ้องกันว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ปานกลาง แต่ความเห็นของครูแตกต่างจากคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เมื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มเห็นว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับปานกลาง โดยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ นั้นเป็นปัญหามากกว่าความเห็นของกลุ่มอื่น ๆ

4. เมื่อพิจารณาปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นรายด้าน ผลปรากฏว่า

4.1 ปัญหาด้านเวลาในการปฏิบัติหน้าที่นั้น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่าเวลาในการปฏิบัติเป็นปัญหามากสำหรับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน แต่ครูและคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาปานกลางเท่านั้น และความเห็นของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนแตกต่างจากความเห็นของครูและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ปัญหาด้านความรู้ความสามารถนั้น เป็นปัญหาปานกลางสำหรับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม และความเห็นของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนแตกต่างจากครู และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานนั้น ทั้งครู คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนต่างก็เห็นว่า เป็นปัญหาปานกลางทั้งสิ้น และความเห็นของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

4.4 ปัญหาด้านงบประมาณนั้น ครูเห็นว่า เป็นปัญหาปานกลาง ส่วนคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่า เป็นปัญหามาก และความเห็นของครูแตกต่างจากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การศึกษาหลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่า งานวิชาการเป็นงานหลักที่ถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา ซึ่งถ้าโรงเรียนร่วมมือกันพัฒนามาตรฐานทางวิชาการและคุณภาพการศึกษา โดยอาศัยกลไกทางบริหารในรูปแบบของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งมีบุคลากรหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงครูวิชาการกลุ่ม ซึ่งเป็นผู้มีความสำคัญคนหนึ่งปฏิบัติภารกิจร่วมกับบุคลากรกลุ่มโรงเรียน อันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานและสามารถยกระดับมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียนภายในกลุ่มให้ทัดเทียมกันได้ แต่งานวิจัยบางเรื่องได้ค้นพบว่า ครูวิชาการกลุ่มยังไม่สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ได้เท่าที่ควร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย